

EUROOPAN KESKUSPANKKI
PANKKIVALVONTA

Fintech-luottolaitosten toimilupahakemusten arviointiopas

BANKENTOEZICHT

Syyskuu 2017

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHL'AD

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Sisällys

Esipuhe	2
1 Johdanto	3
1.1 Yleistä	3
1.2 Mikä on finanssiteknologiaa hyödyntävä pankki?	3
1.3 Toimilupahakemusten arviointi	4
2 Ylimmän hallintoelimen jäsenten sopivuus	6
Kehikko 1 Ylimmän hallintoelimen jäsenten sopivuuden arviointi	6
3 Pääosakkaiden sopivuus	7
Kehikko 2 Pääosakkaiden sopivuuden arviointi	8
4 Toiminnan organisointi	9
4.1 Luottoriskin arviointi ja hallinta	9
Kehikko 3 Luottokelpoisuusarviointi- ja hallintojärjestelyjen arviointi	9
4.2 Tietotekniset riskit	11
Kehikko 4 Tietoteknisten riskien arviointi	11
4.3 Ulkoistaminen ja pilvipalvelut	12
Kehikko 5 Ulkoistamisen arviointi	12
4.4 Tietohallinto	13
Kehikko 6 Tietohallinnon arviointi	13
5 Toimintasuunnitelma	15
Kehikko 7 Toimintasuunnitelman arviointi	15
6 Pääoma ja vakavaraisuus sekä maksuvalmius	17
6.1 Perustamispääoma	17
6.2 Maksuvalmius	17
Lyhenneluettelo	19

Esipuhe

Pankkitoimialan teknologisen innovointityön tuloksena rahoitusmarkkinoille tulee runsaasti ns. fintech-yhteisöjä, joiden liiketoimintamalli perustuu finanssiteknologian hyödyntämiseen. Vastaavasti Euroopan keskuspankin (EKP) arvioitavaksi on tullut yhä enemmän luottolaitoslupahakemuksia tällaisilta yhteisöiltä. Tässä asiakirjassa termillä ”fintech-pankki” viitataan tällaisiin yhteisöihin, jotka hakevat lupaa toimia vakavaraisuusasetuksen¹ artiklan 4 kohdassa 1 määriteltynä luottolaitoksena.

Finanssiteknologia-käsite sinänsä voi viitata moniin erityyppisiin yrityksiin ja liiketoimintamalleihin. Tässä asiakirjassa sillä tarkoitetaan nimenomaan pankkien sellaisia liiketoimintamalleja, joissa tuotteiden ja palvelujen tuottaminen ja toimittaminen perustuu teknologisiin innovaatioihin. EKP haluaa toimilupaviranomaisena mahdollistaa tällaisten innovatiivisten markkinaosapuolten osallistumisen rahoitussektorin toimintaan, kunhan ne täyttävät asiaankuuluvat vakavaraisuusvaatimukset eivätkä siten vaaranna EU:n pankkijärjestelmän vakautta ja turvallisuutta.

Fintech-pankkien toimilupahakemuksiin sovelletaan yhteisessä valvontamekanismissa samaa menettelyä kuin muidenkin pankkien hakemuksiin (ks. Toimilupahakemusten arviointiopas). EKP:n tehtävänä on varmistaa, että fintech-pankit täyttävät toimiluvan edellytykset ja että niillä on käytössä riskienhallintajärjestelmät, joilla niiden liiketoiminnalle tyypillisiä riskejä voidaan ennakoida, tunnistaa ja hallita. Tasapuolisten toimintaedellytysten takaamiseksi fintech-pankkeihin on sovellettava samoja periaatteita kuin muihinkin pankkeihin.

Tämän oppaan tarkoituksena on antaa pankkitoimiluvan hakemista suunnitteleville fintech-yrityksille kattava käsitys toimilupamenettelystä ja EKP:n soveltamista arviointikriteereistä ja helpottaa siten toimiluvan hakuprosessia. Näkökulma tässä asiakirjassa on teknologianeutraali, eikä tarkoitus kuitenkaan ole erityisesti edistää fintech-pankkien pääsyä markkinoille muita liiketoimintamalleja käyttäviin pankkeihin verrattuna.

---

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 575/2013, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 1)

1 Johdanto

1.1 Yleistä

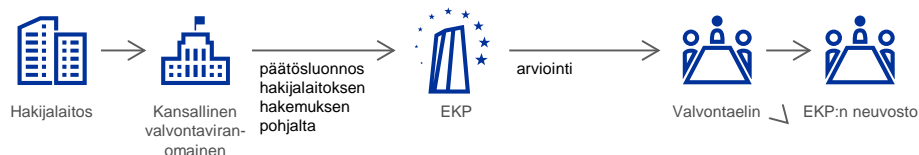
Yhteisen valvontamekanismin (YVM) muodostavat EKP ja mekanismiin osallistuvien maiden kansalliset toimivaltaiset viranomaiset. Kokonaisvastuun yhteisestä pankkivalvonnasta ja sen yhtenäisyydestä kantaa EKP, joka muun muassa

- määrittää yhteiset periaatteet jatkuvalla valvonnalla
- huolehtii valvontatoimien ja korjaavien toimien yhtenäisyydestä
- varmistaa, että sääntelyvaatimuksia ja valvontaperiaatteita sovelletaan johdonmukaisesti.

EKP myöntää euroalueella kaikki pankkitoimiluvat – myös fintech-pankkien toimiluvat.

Yhteisessä valvontamekanismissa toimilupahakemusten arvioinnissa ovat mukana sekä EKP että asiaankuuluvan maan kansallinen toimivaltainen viranomainen. Toimiluvan myöntämistä tai laajentamista koskeva hakemus osoitetaan aina hakemuksen kohteena olevan pankin sijaintimaan kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle, johon pankki aikoo sijoittautua. EKP ja kansallinen valvontaviranomainen tekevät tiivistä yhteistyötä koko arviointimenettelyn ajan, ja lopullisen toimilupapäätöksen tekee aina EKP.²

Kaavio 1 Toimilupamenettely

1.2 Mikä on finanssiteknologiaa hyödyntävä pankki?

Finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmän (Financial Stability Board, FSB) määritelmän mukaan finanssiteknologialla tarkoitetaan rahoituspalvelualan teknologisia innovaatioita, joiden tuloksena voi syntyä rahoituspalvelujen tarjoamiseen olennaisesti vaikuttavia uusia liiketoimintamalleja, sovelluksia, prosesseja tai tuotteita.³

² Lisätietoja on EKP:n pankkivalvontasivuilla julkaistun toimilupahakemusten arviointioppaan luvussa 6.

³ Ks. FSB:n julkaisu "Financial Stability Implications from FinTech", s. 7, kesäkuu 2017 (<http://www.fsb.org/wp-content/uploads/R270617.pdf>).

EKP on määritellyt tämän asiakirjan kohteena olevat fintech-pankit vakavaraisuusasetuksen⁴ mukaisiksi luottolaitoksiksi ja ottaa huomioon myös FSB:n määritelmän ("Fintech institution").

EKP:n määritelmä:

Fintech-pankki on pankki, jonka liiketoimintamallissa pankkituotteiden ja -palveluiden tuottaminen ja toimittaminen perustuu teknologiseen innovaatioon.

Fintech-pankilla tarkoitetaan tässä asiakirjassa pankkia, jonka liiketoimintamallissa pankkituotteiden ja -palveluiden tuottaminen ja toimittaminen perustuu teknologiseen innovaatioon. Määritelmä on laaja, jotta sen ulkopuolelle ei jäisi mitään yhteiseen valvontamekanismin osallistuvien maiden luottolaitosten teknologisia ratkaisuja ja niihin perustuvia toimintoja. Määritelmä kattaa

- markkinoilla jo toimivat pankit, jotka kehittävät toimintaansa teknologisten innovaatioiden pohjalta luomalla itse finanssiteknologiasovelluksia, ostamalla finanssiteknologiayrityksiä tai solmimalla niiden kanssa strategisia kumppanuussopimuksia (esim. toisen yrityksen valmistaman tuotteen markkinoinnista pankin omalla tuotenimellä tai toimintojen ulkoistamisesta)
- markkinoille pyrkivät uudet fintech-pankit, jotka pyrkivät teknologisten innovaatioiden avulla kilpailemaan vakiintuneiden pankkien kanssa kaikissa arvoketjun vaiheissa, sekä sellaiset markkinoilla jo toimivat rahoituspalveluiden tarjoajat (esim. maksulaitokset, sijoituspalveluyritykset ja sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitokset), jotka laajentavat toimintaansa pankkipalveluihin ja tarvitsevat sitä varten pankkitoimiluvan.

1.3 Toimilupahakemusten arviointi

Fintech-pankkien toimilupahakemusten arvioinnissa sovelletaan yhdenmukaisia periaatteita riippumatta siitä, onko kyse aivan uudesta pankista vai markkinoilla jo toimivan (merkittävän tai vähemmän merkittävän)⁵ luottolaitoksen perustamasta tytäryhtiöstä, joka soveltaa finanssiteknologiaan perustuvaa liiketoimintamallia. Periaatteet ovat myös samat kuin muidenkin luottolaitosten toimilupahakemusten arvioinnissa.

Valvontaelin on hyväksynyt arviointioppaan kesäkuussa 2017

Valvontaelin on hyväksynyt tässä asiakirjassa esitetyt arviointiperiaatteet kesäkuun 2017 loppuun mennessä. Asiakirjassa käydään arviointimenettelyä läpi erityisesti fintech-pankkien kannalta. Esiin tuodut näkökohdat voivat kuitenkin olla olennaisia myös perinteisempiä liiketoimintamalleja käyttävien pankkien kannalta. Asiakirja ei sido annettaessa kansallista lainsäädäntöä tai EU-lainsäädäntöä ja Euroopan pankkiviranomaisen (EPV) teknisiä standardeja. Periaatteita tarkistetaan tarvittaessa sitä mukaa kun yhteisen valvontamekanismin toimilupakäytännöt ja kansainvälinen ja eurooppalainen sääntely edelleen kehittyvät tai kun esimerkiksi

⁴ Vakavaraisuusasetuksen artiklan 4 kohdan 1 mukaan luottolaitoksella tarkoitetaan yritystä, joka liiketoimintanaan vastaanottaa yleisöltä talletuksia tai muita takaisinmaksettavia varoja ja myöntää luottoja omaan lukuunsa.

⁵ Laitosten luokittelusta merkittäviksi tai vähemmän merkittäviksi on säädetty YVM-asetuksen (neuvoston asetus [EU] N:o 1024/2013 luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille) artiklan 6 kohdassa 4.

Euroopan unionin tuomioistuin antaa uusia tulkintoja vakavaraisuusdirektiivin⁶ soveltamisesta. Asiakirjaa tulee lukea rinnan toimilupamenettelyyn liittyvien EKP:n ohjeiden ja sopivuuden ja luotettavuuden arviointioppaan kanssa.⁷

Toimilupamenettelyssä arvioidaan, täyttyvätkö myöntämiskriteerit muun muassa seuraavilla osa-alueilla:

1. hallinto (ylimmän hallintoelimen jäsenten sopivuus, pääosakkaiden sopivuus)
2. sisäinen organisaatio (riskienhallinta, compliance-toiminto ja sisäisen tarkastuksen järjestelyt)
3. toimintasuunnitelma⁸
4. pääoma, maksuvalmius ja vakavaraisuus.

---

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 338).

⁷ Ks. toimilupahakemusten arviointioppas sekä sopivuuden ja luotettavuuden arviointioppas EKP:n pankkivalvontasivuilla.

⁸ Toimilupahakemusten arviointioppasta täydennetään myöhemmin toimintasuunnitelman ja pääoman arviointikriteereillä aiheesta järjestettävän erillisen julkisen kuulemisen pohjalta. Tässä oppaassa käydään läpi luetellut neljä arviointikriteeriä fintech-pankkien kannalta. Kriteerit perustuvat yleiseen lainsäädäntökehykseen ja toimilupahakemusten arviointioppaaseen (sen täydennyksessä laajuudessa).

2 Ylimmän hallintoelimen jäsenten sopivuus

Fintech-pankkien tulee täyttää samat ylimmän hallintoelimen jäsenten sopivuskriteerit kuin muidenkin pankkien, eli ylimmän hallintoelimen jäsenillä on oltava tehtävien hoidossa tarvittavat tiedot, taidot ja kokemus – myös riittävät tiedot ja taidot (käytännön työkokemus ja koulutus) pankki- ja/tai rahoitusalaalta.⁹

Teknologia on olennaisessa osassa fintech-pankkien liiketoimintamalleissa. Sen vuoksi ylimmän hallintoelimen jäsenillä on oltava myös tehtäviensä hoidossa tarvittavat tekniset tiedot, taidot ja kokemus.

Kehikko 1

Ylimmän hallintoelimen jäsenten sopivuuden arviointi

EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen arvioivat fintech-pankin ylimmän hallintoelimen jäsenten työkokemuksen, koulutuksen ja taidot.

- **Ylimmän hallintoelimen jäsenten tietotekninen pätevyys**

Fintech-pankkien erityisluonteen vuoksi niiden ylimmän hallintoelimen jäsenillä (sekä liikkeenjohtoon osallistuvilla että siihen osallistumattomilla johtajilla) tulisi olla tehtävänsä hoitamiseksi ja liiketoimintamalliin liittyvien riskien ymmärtämiseksi tarvittavat tekniset tiedot ja käytännön kokemus. Teknologian keskeisen merkityksen vuoksi on syytä harkita tietohallintojohtajan nimittämistä ylimmän hallintoelimen jäseneksi.

- **Ylimmän hallintoelimen jäsenten sopivuus ja luotettavuus¹⁰**

Lisäksi arvioidaan ylimmän hallintoelimen jäsenten tiedot ja työkokemus pankki- ja/tai rahoitusalaalta. Tehtävän hoitoon tarvittavien tietojen ja työkokemuksen laajuutta arvioitaessa otetaan huomioon esimerkiksi liiketoimintamallin monimutkaisuus.

---

⁹ Lisätietoja on toimilupahakemusten arviointioppaan kohdassa 5.3.

¹⁰ Lisätietoja aiheesta on EKP:n pankkivalvontasivuilla julkaistussa sopivuuden ja luotettavuuden arviointioppaassa.

3 Pääosakkaiden sopivuus

Toimilupaa hakevan luottolaitoksen pääosakkaita arvioidaan samoilla sopivuuskriteereillä kuin toimijoita, jotka suunnittelevat merkittävän omistussosuuden hankkimista markkinoilla jo toimivasta luottolaitoksesta.¹¹ Fintech-pankkien osakkaisiin voi kuulua perustajaosakkaiden lisäksi erilaisia riskipääomasijoittajia. Joissakin tapauksissa pääosakkaankin voi olla yrityshautomon¹². Kasvurahoituksen tarpeen vuoksi sijoittajat ovat toimiluvan hakuvaiheessa yleensä ”siemenrahoituksen”¹³ tarjoajia, joiden omistussosuudet usein pienenevät ajan mittaan uusien sijoittajien mukaantulon myötä. Tällaiset tulevat sijoittajat eivät yleensä ole vielä tiedossa toimilupamenettelyn aikana, mutta joissakin tapauksissa voi jo olla ilmeistä, että senhetkisten osakkaiden omistukset eivät tule olemaan pitkäaikaisia.

Lisäksi aloittavilla fintech-pankeilla on yleensä heikot mahdollisuudet hankkia pääomaa julkisilta pääomamarkkinoilta (listautumisannin kautta), joten johdon keskeinen tehtävä onkin uusien rahoituslähteiden löytäminen.

Pääosakkailla tulisi olla rahoituspalveluihin ja muuhun rahoitustoimintaan liittyvää hallinnollista ja teknistä asiantuntemusta.

Lisäksi fintech-pankin pääosakkaiden tulisi olla riittävän vakavaraisia, jotta pankin järkevä ja vakavaraisuusperiaatteen mukainen hoito voidaan varmistaa toiminnan alkuvaiheessa (yleensä kolmen vuoden ajan).

---

¹¹ Lisätietoja on toimilupahakemusten arviointioppaan kohdassa 5.4.

¹² Yrityshautomolla tarkoitetaan ympäristöä, joka tarjoaa aloittaville pienyrityksille menettely-, infrastruktuuri- ja asiantuntijatukea liiketoiminnan käynnistämiseksi ja kasvattamisessa.

¹³ Siemenrahoitus tarkoittaa yrityksen alkupääomaa, jolla katetaan alkuvaiheen toimintakulut ja pyritään herättämään riskipääomasijoittajien mielenkiinto. Se katetaan usein perustajaosakkaiden omilla varoilla.

Kehikko 2

Pääosakkaiden sopivuuden arviointi

- **Osakkaiden maine**

EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen arvioivat fintech-pankin pääosakkaiden¹⁴ maineen (sekä luotettavuuden että ammatillisen pätevyyden kannalta). Arviointi mitoitetaan suhteellisuusperiaatetta noudattaen sen mukaan, kuinka paljon vaikutusvaltaa arvioitavalla osakkaalla tulee olemaan pankissa. Lisäksi arvioidaan, ovatko osakkaan hallintorakenteet hyvän hallintotavan mukaisia (esim. ovatko hallituksen liikkeenjohtoon osallistumattomat jäsenet riippumattomia). Mahdollinen aiempi kokemus sijoitustoiminnasta ja salkunhoidosta otetaan huomioon osakkaan ammatillisen pätevyyden arvioinnissa.

- **Osakkaiden vakavaraisuus**

EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen arvioivat, ovatko fintech-pankin osakkaat riittävän vakavaraisia pankin rahoitustarpeisiin nähden. Toimilupamenettelyssä osakkaiden tulisi ilmoittaa, millaiset valmiudet niillä on tarjota pankille tarvittaessa taloudellista lisätukea (vaaditun perustamispääoman lisäksi). Lisätuen antamiseksi voidaan hyödyntää esimerkiksi jo saatavilla olevia taloudellisia resursseja tai liiketoiminnasta odotettuja tuloja, ja lisäksi voidaan turvautua lisärahoitusta tarjoaviin kontakteihin. Jos pankin liiketoimintasuunnitelmassa oletettu kasvuvauhti voi toteutua ainoastaan senhetkisten osakkaiden sitoumukset ja resurssit ylittävällä lisärahoituksella, liiketoimintasuunnitelmassa tulee myös kuvata, miten varainhankinta toteutetaan.

---

¹⁴ Pääosakkailta tarkoitetaan tässä ensisijaisesti osakkaita, joilla on hallussaan merkittävä omistusosuus eli ns. määräosuus (yli 10 % osakepääomasta ja äänivallasta), tai jos tällaisia osakkaita ei ole, kahtakymmentä omistusosuuksiltaan suurinta pienosakasta. Ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta, artiklan 14 kohta 1 (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 338).

4 Toiminnan organisointi

4.1 Luottoriskin arviointi ja hallinta

Kehittyneillä markkinoilla toimivat fintech-pankit käyttävät usein vakiomenettelyjä luottoasiakkaiden takaisinmaksukyvyyn varmistamisessa. Arvioinnissa tarkastetaan asiakkaan

- henkilöllisyys – petosten torjumiseksi
- takaisinmaksukyky – tulojen ja senhetkisen velkataakan perusteella
- takaisinmaksuhalukkuus – yleensä aiempien lainanhoitotietojen perusteella.

Liiketoiminnan alkuvaiheessa ei yleensä ole mahdollista laatia sisäistä luottokelpoisuuden arviointimallia, sillä esimerkiksi tietoja asiakkaan lainanhoitohistoriasta ei tavallisesti ole saatavilla. Siksi fintech-pankit pyrkivät usein ulkoistamaan asiakkaiden luottokelpoisuuden arvioinnin ja/tai käyttämään vaihtoehtoisia tietolähteitä tai arviointimenetelmiä.

Toimilupaa hakevalla pankilla tulee olla selkeät menettelyt lainojen myöntämiseen sekä myönnettyjen lainojen uudelleenjärjestelyyn, uusimiseen ja uudelleenrahoittamiseen sekä lainanmyöntämismenettelyssä käytettyjen tietojen yksilöimiseen ja niiden laadun varmistamiseen. Menettelyjen tulisi olla asianmukaisesti dokumentoituja, ja ne tulisi tarkistaa säännöllisesti. Sama pätee myös vakuuksien hyväksyttävyyсарviointiin, arvostukseen ja käyttöönottoon sekä järjestämättömien saamisten luokitteluun ja käsittelyyn.

Fintech-pankit ovat usein kansainvälisemmin suuntautuneita kuin perinteiset pankit, joten niiden toiminnasta merkittävä osa tapahtuu todennäköisesti muualla kuin siinä maassa, jossa toimilupaa on haettu. Kutakin toimintamaata varten saatetaan tarvita omat luottoriskin arviointiprosessit.

Kehikko 3

Luottokelpoisuusarviointi- ja hallintojärjestelyjen arviointi

---

Toimilupahakemusta arvioidessaan EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen tarkastelevat seuraavia luoton myöntämismenettelyyn, sisäisiin hallintojärjestelyihin sekä luottokelpoisuuden arviointimenetelmiin ja -tietoihin liittyviä näkökohtia:

- **Hallintojärjestelyt ja luottopäätösmenttely**
  - (a) EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen voivat harkintansa mukaan päättää suorittaa toimiluvan myöntämisen jälkeen vielä lisäarvioinnin. Esimerkiksi luottojen myöntämismenettelyä saattaa olla tarpeen arvioida, ennen kuin pankki voi aloittaa luotonannon.

- (b) Tällöin EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen käyvät läpi pankin sisäisen lainahakemusten arviointiprosessin. Prosessissa tulisi määrittää arvioinnin pohjaksi tarvittavat vähimmäistiedot Valvojat arvioivat, miten pankki aikoo tarkastaa asiakkaan tulot ja mitä järjestelmiä (esim. luottotietoyhtiötä) ja tietoja (esim. asiakkaan lainanhoitohistoria ja nettovelkaantuneisuusaste joko sinällään tai suhteessa vertaisryhmään) se aikoo käyttää luottokelpoisuusluokan määrittämiseksi.
- (c) EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen arvioivat, pystyykö pankki määrittämään luottokelpoisuuden riittävän hyvin näiden tietojen pohjalta. Koska tietojen paikkansapitävyys ja riittävyys ovat pankin kannalta olennaisen tärkeitä, ylimmän hallintoelimen tulisi pystyä arvioimaan koko luotonmyöntämisprosessin asianmukaisuus.

- **Luottokelpoisuusluokitus**

- (a) EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen arvioivat, onko pankin käyttämä luottokelpoisuuden arviointimalli käyttökelpoinen (pankki voi esimerkiksi kehittää oman luokittelujärjestelmänsä tai käyttää ulkopuoliselta palveluntarjoajalta hankittavia luokituksia, jotka pankki vain vahvistaa). Lisäksi arvioidaan, miten hyvin luottokelpoisuuden arviointia ja yleistä riskienhallintaa pystytään tehostamaan liiketoiminnan volyymin kasvaessa.
- (b) EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen arvioivat, miten hyvin luottokelpoisuuden arviointimalli on dokumentoitu ja miten perusteellisesti se tunnetaan eri puolilla pankkia (esimerkiksi ylimmässä johdossa sekä lainapäätöksiä tekevän ja luottokelpoisuuden varmistamisesta vastaavan henkilöstön keskuudessa).
- (c) Jos pankki aikoo toimia useissa maissa, eri maissa saatetaan tarvita omat luottokelpoisuuden arviointiprosessit, sillä tietojen saatavuus vaihtelee maittain esimerkiksi erilaisten verosäännösten ja veroilmoituskäytäntöjen vuoksi. Maakohtaiset tekijät on otettava huomioon, jotta voidaan varmistaa luottokelpoisuuden arviointimallin toimivuus kaikissa maissa. Valvojat kiinnittävätkin asiaan huomiota arvioinnissaan.
- (d) EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen arvioivat suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja riskiperusteisesti, sisältyykö luvanhakijapankin resurssisuunnitelmiin asianmukaiset resurssit – esimerkiksi riittävästi henkilöstöä pankin omien luottokelpoisuuden arviointijärjestelyjen kehittämiseen ja ylläpitoon.

- **Vaihtoehtoiset luottokelpoisuuden arviointimenetelmät ja -tiedot**¹⁵

- (a) Tilanteissa, joissa pankki käyttää luottokelpoisuuden arvioinnissa vaihtoehtoisia tietolähteitä ja menetelmiä, EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen arvioivat, ovatko pankin riskienhallinta ja pääoma niiden käytön edellyttämällä tasolla.

---

¹⁵ Vaihtoehtoiset menetelmät perustuvat data-analyysimalleihin ja vaihtoehtoisiin tietolähteisiin, kuten terveydenhuoltolaskujen maksuhistoriaan ja sosiaalisen median profiileihin, ja poikkeavat siis vakiintuneista luottokelpoisuuden arviointimalleista, joissa käytetään vain lainanhoitohistoria- ja velkaantuneisuustietoja.

- (b) Jos pankki käyttää ulkopuoliselta palveluntarjoajalta (ulkoistuksen myötä) saatavia luottokelpoisuusarvioita ja palveluntarjoajan arviot perustuvat vaihtoehtoisin tietolähteisiin, EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen arvioivat pankin riskienhallintakeinojen asianmukaisuuden. Arvioinnissa otetaan huomioon esimerkiksi, ovatko ulkoistamiseen liittyvien riskien hallintakeinot riittäviä, onko luottokelpoisuuden arviointiprosessista ja sen tietolähteistä laadittu asianmukainen dokumentaatio ja onko siihen perehdytty eri puolilla pankkia. Lisäksi arvioinnissa tarkastellaan pankin kykyä panna sopimusperusteisia oikeuksia täytäntöön siten, että sekä pankki että valvojat voivat tarkastaa ulkoistettuja luottokelpoisuuden arviointitoimintoja.
-

4.2 Tietotekniset riskit

Teknologia on keskeisessä osassa fintech-pankkien liiketoimintamallissa, ja pankeilla voi olla käytössä myös vielä vakiintumatonta teknologiaa. Toimilupaa hakevan pankin tulisi siksi varmistaa, että sillä on järjestelyt nimenomaan teknologiaan liittyvien riskien valvontaa varten. Yhteisessä valvontamekanismissa on todettu, että kaksi tavallisinta ja merkittävintä tietoteknistä riskiä¹⁶ ovat kyberriski (esimerkiksi kyberrikosten mahdollisuus) ja entistä suurempi riippuvuus pilvipalveluista ja muista ulkoistetuista palveluista.

Fintech-pankeilla kyberhyökkäysten riski on tavallista suurempi sen vuoksi, että toimintoja usein ulkoistetaan laajasti, jolloin mukana olevien osapuolten määrä kasvaa ja tietoja jaetaan useampien osapuolten kanssa. Kyberhyökkäyksistä voi aiheutua palvelukatkoja, asiakkaiden tietojen menetyksiä, vilpillisiä rahoitustransaktioita ja järjestelmien käyttökatkoja.

Kehikko 4

Tietoteknisten riskien arviointi

- **Suojautuminen kyberhyökkäysten varalta**

EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen arvioivat fintech-pankin suojautumiskeinot, joilla se pyrkii minimoimaan mahdollisen kyberhyökkäyksen vaikutukset. Puutteiden korjaamiseksi voidaan edellyttää lisätoimia.

- (a) Pankin riskiprofiilista riippuen valvojat voivat todeta, että toimiluvan myöntämisen jälkeen on tehtävä lisäarviointi. Toimiluvan myöntämisen yhteydessä voidaan esimerkiksi päättää paikalla tehtävästä tarkastuksesta, jonka aikana arvioidaan pankin toimilupahakemuksessa kuvattua tietotekniikkainfrastruktuurin toteutusta. Paikalla tehtävän tarkastuksen tarve arvioidaan tapauskohtaisesti.

---

¹⁶ Euroopan pankkiviranomaisen määritelmän mukaan tietoteknisellä riskillä tarkoitetaan riskiä tietojärjestelmien ja datan toiminnan ja saatavuuden häiriintymisestä (mukaan lukien kykenemättömyys palauttaa laitoksen palveluita toimintaan kohtuullisessa ajassa) tietoteknisen laitteiston tai ohjelmiston osien toimintahäiriön vuoksi tai tietojärjestelmän hallinnan puutteiden vuoksi.

- (b) Pankilla on oltava asiaan erikoistunutta henkilöstöä, ja sen on määritettävä sisäiset riskienhallintaperiaatteet, joiden pohjalta ylin hallintoelin voi laatia strategian ja menettelytavat kyberhyökkäysten valvontaa, nopeaa havaitsemista ja katkaisua varten.
  - (c) Pankilla on oltava käytössä liiketoiminnan jatkuvuuden ja kestävyys t takaavat järjestelyt (esimerkiksi hyvitysmenettely mahdollisen tietomurron kohteeksi joutuneille asiakkaille).
  - (d) Pankin on yksilöitävä suojautumiskeinot, joilla se varmistaa tietojärjestelmien ja verkon hyvän käyttövarmuuden.
-

4.3 Ulkoistaminen ja pilvipalvelut

Fintech-pankeille on tyypillistä runsas toimintojen ulkoistaminen ja pilvipalveluiden käyttö.¹⁷ Toimilupaa hakevien pankkien tulisi varmistaa, että ulkoistamisen sopimusehdoissa taataan sekä pankille itselleen että valvojille oikeus ulkoistettujen toimintojen tarkastuksiin. Pankkien tulisi myös arvioida riippuvuutensa ulkopuolisista palveluntarjoajista ja ottaa huomioon erityisesti sopimuksen irtisanomista rajoittavista lausekkeista (ns. lock-in-lausekkeet) mahdollisesti aiheutuvat riskit liiketoiminnan jatkuvuudelle.

Kehikko 5

Ulkoistamisen arviointi

- **Ulkoistetut toiminnot**

Jos fintech-pankki käyttää ulkoistettuja palveluita, EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen tarkastelevat toimilupahakemusta arvioidessaan,

- (a) onko luvanhakijapankki tehnyt palveluntarjoajasta asianmukaisen due diligence -arvioinnin ulkoistamisjärjestelyihin liittyvien riskien selvittämiseksi (itse tai riippumattoman kolmannen osapuolen avulla)
- (b) onko luvanhakijapankki tehnyt riittävän arvion palveluntarjoajan taloudellisesta tilanteesta ja markkina-asemasta, sen johdon ja henkilöstön laadusta ja vaihtuvuudesta sekä sen kyvystä hallita liiketoiminnan jatkuvuutta ja raportoida toimistaan johdolle paikkansapitävästi ja oikea-aikaisesti.

- **Pilvipalvelujen käyttö**

Toimilupahakemuksen käsittelyssä arvioidaan muun muassa, onko luvanhakijapankki pilvipalveluiden tarjoajaa valitessaan ottanut asianmukaisesti huomioon seuraavat näkökohdat:

---

¹⁷ Pilvipalveluilla tarkoitetaan palveluita, joissa tietojenkäsittelyresurssit (esim. verkot ja palvelimet sekä muu infrastruktuuri, tallennusvälineet ja sovellukset) ovat käytettävissä verkon kautta.

- (a) Perusteellinen arviointi pilvipalvelusta tehdyn sopimuksen ja palvelun teknisen toteutuksen luonteesta, kattavuudesta ja monimutkaisuudesta. Arvioinnissa tulisi käydä läpi pilvipalvelun tarjoajan roolit ja tehtävät, kuten yhteistyövelvoitteet ja velvollisuus toteuttaa valvontaratkaisuja. Lisäksi tulisi varmistaa, että palveluntarjoajalla on riittävä sisäinen asiantuntemus ja resurssit pilvipalveluihin liittyvien riskien lieventämiseksi.
  - (b) Luvanhakijapankin riippuvuus pilvipalveluiden tarjoajista yleensä sekä kyky minimoida riippuvuus yksittäisestä palveluntarjoajasta. Minimointimahdollisuutta tulee arvioida myös suhteessa kuluihin, joita aiheutuisi useiden pilvipalveluiden tarjoajien hankkimisesta.
  - (c) Noudattaako pilvipalveluiden tarjoaja lainsäädännön ja muun sääntelyn vaatimuksia.
  - (d) Millä toimilla pilvipalveluiden tarjoaja aikoo taata palveluiden jatkuvuuden järjestelmähäiriötilanteessa. Lisäksi luvanhakijapankin tulisi arvioida pilvipalvelujen käyttösopimukseen sisältyvät riskit: sekä pilvipalvelun tarjoajiin liittyvä kokonaisriski että vaikutus pankkiin tilanteessa, jossa pilvipalvelussa esiintyy puutteita tai heikkouksia tai palveluntarjoaja ei kykene toimittamaan palvelua.
  - (e) Palvelutasosopimuksessa määritetty henkilötietojen ja luottamuksellisten tietojen suojaustaso.
-

4.4 Tietohallinto

Tietoturvariski voi toteutua tilanteessa, jossa luottamuksellisia tietoja muutetaan luvatta tai katoaa tai jossa esiintyy palveluhäiriöitä. Tehokas tietoturva parantaa pankin kykyä hallita kyberriskiä ja vahvistaa siten toimintakykyä kyberriskin toteutuessa. Toimilupaa hakevan fintech-pankin tulisi varmistaa, että tiedot on suojattu luvattomalta käytöltä (tietojen luottamuksellisuuden suoja), asiattomalta muokkaamiselta (tietojen eheys) ja käyttökatkoilta (tietojen saatavuus).

Kehikko 6

Tietohallinnon arviointi

- **Tietohallinto ja tietoturva**

Toimilupaa hakevan pankin tietohallinta- ja tietoturvaperiaatteita arvioidessaan EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen tarkastelevat seuraavia seikkoja:

- (a) Onko tietohallinto organisoitu asianmukaisesti niin, että se mahdollistaa tietoteknisten riskien kattavan hallinnan ja erityisesti operatiivisten riskien hallinnan (esimerkiksi tietojen luottamuksellisuuden suoja, tietoturva ja eheys).

- (b) Millaisia tehostettuja tietoturvaratkaisuja pankilla on käytössä, ja ovatko ne sopivassa suhteessa liiketoiminnan riskeihin. Tällaisia tietoturvaratkaisuja voivat olla esimerkiksi tietojärjestelmien mikrosegmentointi, tietoteknisten palvelujen suunnittelu monitasoisen suojaamisen (defence in depth) periaatteella, käyttöoikeuksien hallinta sekä järjestelmän että tietojen tasolla, käyttäjien ja asiakkaiden vahva tunnistus sekä luottamuksellisten tietojen ja niihin liittyvien kanavien salaaminen.
-

5 Toimintasuunnitelma

Fintech-pankit käyttävät suhteellisen uutta teknologiaa ja ovat uusia tulokkaita markkinoilla, joten niistä ei ole vielä kertynyt paljonkaan historiatietoja, vertailukohteita eikä kokemuksia.

Fintech-pankkien kohdalla liiketoimintaa koskeviin ennusteisiin ja sitä kautta myös pääomavaatimuksiin liittyy enemmän epävarmuutta kuin perinteisten pankkien kohdalla. Liiketoiminnan kehitystä on vaikeampi ennakoita, koska esimerkiksi asiakkaiden ja liikevaihdon määrä ei ole yhtä helposti ennustettavissa, ja fintech-pankeille ominaisesta innovatiivisuudesta saattaa lisäksi aiheutua ennalta arvaamattomia riskejä.

Fintech-pankkien olisi hyvä laatia valmiiksi liiketoiminnan lopettamissuunnitelma, jota tarvitaan siinä tapauksessa, että valvojat sitä liiketoimintamallin erityispiirteiden pohjalta edellyttävät.¹⁸ Lopettamissuunnitelmassa määritetään, miten fintech-pankki voi omasta aloitteestaan lopettaa liiketoimintansa hallitusti ja ilman sääntelytoimien tarvetta siten, että sen vakavaraisuus säilyy eikä kuluttajille ja rahoitusjärjestelmälle aiheudu haittaa.

Kehikko 7

Toimintasuunnitelman arviointi

- **Liiketoimintamallista johtuvat toteutusriskit**

EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen arvioivat, onko toimiluvan hakijalla todistetusti riittävästi pääomaa kolmena ensimmäisenä liiketoimintavuotena mahdollisesti koituvien aloitustappioiden kattamiseksi ja liiketoiminnan lopettamissuunnitelman mahdollisesta toteuttamisesta aiheutuvien kulujen kattamiseksi (liiketoiminnan lopettamissuunnitelmaa käsitellään seuraavassa). Liiketoimintasuunnitelmassa tulisi kuvata ennakoitujen ensimmäisen kolmen toimintavuoden tappiot ja taloudelliset ennusteet tarkasti kriittiseen pisteeseen (nollatulokseen) asti.

- **Liiketoiminnan lopettamissuunnitelma**

Liiketoiminnan lopettamissuunnitelmaa¹⁹ arvioidessaan EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen tarkastelevat seuraavia seikkoja:

---

¹⁸ Toimilupahakemusten arviointioppaassa on tarkoitus käsitellä myös liiketoiminnan lopettamissuunnitelman käyttöä, kun opasta erillisen julkisen kuulemisen jälkeen täydennetään toimintasuunnitelman ja pääoman arviointia koskevilla osuuksilla. Tämä asiakirja kattaa kaikki fintech-pankkien kannalta olennaiset näkökohdat, ja sitä päivitetään sitä mukaa, kun yleinen lainsäädäntökehys muuttuu tai toimilupahakemusten arviointioppaasta päivitetään.

¹⁹ Liiketoiminnan lopettamissuunnitelma ei ole sama kuin elvytysuunnitelma ja kriisinratkaisusuunnitelma. Lopettamissuunnitelman laatii pankki itse. Siinä varmistetaan pankin toiminnan lopettaminen hallitusti siten, että tallettajille ei aiheudu häiriöitä tai tappioita. Kriisinratkaisusuunnitelma taas on kriisinratkaisuviranomaisen laatima suunnitelma, jossa määritetään, miten pankki lopettaa toimintansa tilanteessa, jossa sillä ei enää ole toimintaedellytyksiä. Elvytysuunnitelmassa määritetään keinot, joilla pankki voi elpyä kriisistä.

- (a) Riittävätkö fintech-pankin omat varat kattamaan kolmen ensimmäisen vuoden toimintakulut sekä tarvittaessa kulut liiketoiminnan lopettamisesta ja pankin sulkemisesta siten, ettei tallettajille aiheudu tappioita.
  - (b) Sisältyykö lopettamissuunnitelmaan liiketoimintamallin pohjalta määritettyjä kynnysarvoja, joiden ylittyessä lopettamissuunnitelman toteutus aloitetaan. Pankin tulisi käyttää kvantitatiivisia mittareita (esimerkiksi pääoma, maksuvalmius ja kannattavuus) sen varmistamiseksi, että kynnysarvon ylittyminen on yksiselitteistä ja että sen tapahtuessa toimitetaan ilmoitus asianosaiselle kansalliselle toimivaltaiselle viranomaiselle.
  - (c) EKP ja kansallinen toimivaltainen viranomainen voivat harkintansa mukaan päättää toteuttaa seurantatarkastuksen vuoden kuluttua toimiluvan myöntämisestä. Tällöin arvioidaan, ovatko pankin toiminnot liiketoimintasuunnitelman mukaisia (ja kuinka lähellä lopettamissuunnitelman käynnistyminen on).
-

6 Pääoma ja vakavaraisuus sekä maksuvalmius

Toimilupahakemuksen käsittelyyn sisältyy myös pääoman ja vakavaraisuuden sekä maksuvalmiuden arviointi.

6.1 Perustamispääoma

Fintech-pankin toiminnan aloitusvaiheessa saattaa esiintyä suuriakin taloudellisia tappioita, jotka asteittain vähentävät käytettävissä olevia omia varoja. Esimerkiksi seuraavissa skenaarioissa saattaisi vähimmäispääomavaatimuksen ylittävä lisäpääoma olla tarpeen.

- Kun uusi fintech-pankki aloittaa toimintansa kehittyneillä markkinoilla, joilla on useita toimijoita ja vakiintuneita tuotenimiä, sen liiketoimintasuunnitelmaan saattaa alkuvaiheessa sisältyä markkinaosuuden hankkiminen aggressiivisella hinnoittelulla, esimerkiksi tallettajien houkuttelemisen korkeilla talletuskoroilla. Tällöin lisäpääoma on tarpeen, jotta pankki pystyy kasvattamaan lainanantoa samaan tahtiin talletusten kertymisen kanssa.
- Pankki todennäköisesti muokkaa liiketoimintamalliaan ajan mittaan toimintaympäristönsä pohjalta pystyäkseen vastaamaan markkinoiden tarpeisiin ja pitääkseen siten toimintansa kannattavana usein pienessä ja erikoistuneessa markkinasegmentissä. Pankin siirtyessä muokattuun liiketoimintamalliin sen toimintaan kohdistuvat riskit saattavat muuttua huomattavasti. Muuttuneet riskit on tunnistettava asianmukaisesti, ja niitä on seurattava ennakoimattomien tappioiden välttämiseksi.

6.2 Maksuvalmius

Fintech-pankki saattaa aloitusvaiheessa kohdata tavallista suurempia maksuvalmiusriskejä. Esimerkkejä:

- Verkkotiliasiakkaat saattavat reagoida talletuskorkoihin nopeasti ja siirtää talletuksensa korkeampaa korkoa tarjoavalle kilpailijalle. Verkkotalletuksiin saattaa liittyä suurempi heilahtelun riski kuin perinteisiin talletuksiin, eivätkä ne välttämättä ole yhtä pysyviä²⁰.

²⁰ Perinteiset talletukset pysyvät todennäköisesti tileillä eikä niitä vedetä pois pankkikriisistä tai muusta ulkoisesta talouden häiriöstä huolimatta.

- Etenkin alkuvaiheessa heikko kannattavuus saattaa vaikuttaa fintech-pankin rahoituskustannuksiin, jos pankki käyttää rahoituksenhankinnassaan pääasiassa pankkienvälistä rahoitusta.

Lyhenneluettelo

EPV	Euroopan pankkiviranomainen
EKP	Euroopan keskuspankki
FSB	Finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmä
YVM	yhteinen valvontamekanismi

© Euroopan keskuspankki, 2017

Postiosoite 60640 Frankfurt am Main, Germany
Puhelin +49 69 1344 0
Internet www.bankingsupervision.europa.eu

Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu opetuskäyttöön ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.